

M. B. ȘCIUKIN, *Mașina vremeni i lopata*, Editura Știința, Chișinău, 1991, 247 p.

Sub un titlu provocator (în traducere *Mașina timpului și lopata*) și într-o formă extrem de accesibilă, M. B. Șciukin pune la dispoziția celor ce vor să înțeleagă ce este arheologia o carte extrem de instructivă. Ea se compune din două părți principale. Prima (*Ce este arheologia?*, p. 9–97) explică la nivelul de înțelegere al unui necunoscător principiile, metodele și tehnicile arheologice în fazele succesive ale cercetării: în teren, în laboratorul de restaurare și în cabinetul arheologului. În această ultimă fază, cititorului i se deslușește finalitatea istorică a cercetării arheologice, prin definirea culturilor arheologice, fixarea evoluției lor în timp (cronologia relativă și absolută) și determinarea lor etnică. Partea a doua (*Patru călătorii în trecut*, p. 99–243) este dedicată ilustrării demersului arheologiei prin patru paradigme din trecutul spațiului carpato-nistrean și al zonelor geografice învecinate. Nu întâmplător, toate cele patru cazuri aparțin epocii protoistorice, pe care autorul o cunoaște foarte bine și unde el poate aduce în discuție, spre

lămurirea cititorului, și mărturia izvoarelor antice. Este vorba despre geți și sciți, despre bastarni, despre sarmați și despre purtătorii culturii Sântana de Mureș–Cerneahov. În special această parte a cărții este interesantă pentru specialiștii români, ale căror rezultate sunt corect folosite și discutate de autor (de ex. stratigrafia orizontală a necropolei de la Budești după I. Ioniță, p. 89, sau originea culturii Poienești–Lukașevka pe baza răspândirii paftalelor, „cățeilor de vatră” și a colanelor în formă de coroană, după M. Babeș, p. 162–164).

Tipărită în format de buzunar, cartea are o ilustrație relativ bogată. Alături de selecții reprezentative de obiecte, scheme cronologice, planuri și hărți, care lămuresc nemijlocit textul. ea cuprinde o serie de inspirate caricaturi și crochiuri, care sporesc plăcerea lecturii. Această carte este un excelent exemplu de literatură de popularizare; ea ar merita să fie tradusă în românește, fie la Chișinău, fie la București, spre folosul unui public interesat foarte numeros.

M. B.

SEVER DUMITRAȘCU, *Arheologia română la sfârșit și început de mileniu*, Universitatea din Oradea, Seria Istorie, III, Oradea, 1995, 468 p.

Într-un volum care impune prin dimensiuni, S. Dumitrașcu a adunat interviurile luate în anii 1985–1986 unui număr de 104 arheologi români. Meritul editorului este în primul rând acela de a fi știut, de la caz la caz, să formuleze cele cinci întrebări închip variat, în funcție de personalitatea celor intervievați. Răspunsurile sunt și ele variate, diferite cantitativ și calitativ. Cel mai frecvent ele privesc cariera proprie, istoricul și contribuția cercetărilor personale, stadiul cunoașterii în domeniul dat, prioritățile și perspectivele de viitor ale arheologiei românești. Uneori ele aduc informații și aprecieri originale, inedite, despre mari personalități ale arheologiei românești, dispărute la acea dată (V. Pârvan, I. Andrieșescu, I. Nestor, C. Daicovicu). Dintre arheologii care s-au format și au activat încă înainte de război, au deus mărturie în această carte doar VI. Dumitrescu, D. Berciu, I. Barnea și M. Petrescu-Dîmbovița. Sunt prezenți, în schimb, în număr mare reprezentanții primei generații postbelice: VI. Zira, Eugenia Zaharia, E. Comșa, P. Diaconu,

Al. Andronic, C. Preda, I. Ferenczi, D. Protase, I. H. Crișan, urmați de A. Vulpe, V. Leahu, G. Popilian, R. Popa, D. Gh. Teodor și alții, până la generația cea mai tânără, afirmată în anii '80. Sunt reprezentate toate instituțiile și toate centrele arheologice ale țării. Absenți sunt, se pare, doar aceia care au ezitat să răspundă la chestionarul lui S. Dumitrașcu. Întrebările și răspunsurile respective sunt reflexul unei epoci importante din istoria arheologiei românești – epoca postbelică. Ele sunt într-o anumită măsură marcate de atmosfera politică a anilor 80, care impunea o certă doză de autocenzură. Este bine că acum, după aproape zece ani, interviurile au fost publicate în forma lor originală, căci ele rămân astfel documentele acestei epoci. În schimb, ar fi fost extrem de util ca pentru fiecare persoană interviuată să fie oferită o scurtă prezentare bibliografică actualizată.

M. B.